

ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ

Ευρωπαϊά Επίτροπος Θαλάσσιων Υποθέσεων και Αλιείας

**Ομιλία στην εκδήλωση της
Αντιπροσωπείας της Ε.Ε. στην Αθήνα:
“2011: Έχουμε ανάγκη την Ευρώπη;”**

Check Against Delivery
Seul le texte prononcé fait foi
Es gilt das gesprochene Wort

Μουσείο Ακρόπολης, 28 Φεβρουαρίου 2011

Κυρίες και κύριοι Υπουργοί, κυρίες και κύριοι. βουλευτές του Ευρωπαϊκού και Εθνικού Κοινοβουλίου, αξιότιμοι πρέσβεις,

Αγαπητές κυρίες και κύριοι,

Σας ευχαριστώ θερμά όλες και όλους εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παρουσία σας στη σημερινή εκδήλωση. Εκτιμώ πως εκφράζει το έμπρακτο ενδιαφέρον σας για το παρόν και το μέλλον της Ευρώπης. Την προσδοκία σας η Ευρωπαϊκή Ένωση να συνεχίσει τη διαδικασία της ολοκλήρωσης ως κοινή μας συνειδητή επιλογή και πατρίδα και μάλιστα σε καιρούς «ου μενετούς». Σήμερα τίποτα απ' όλα αυτά δεν είναι αυτονόητο.

Ευχαριστώ επίσης ιδιαίτερα τα στελέχη της Αντιπροσωπείας μας στην Αθήνα για την πρωτοβουλία της σημερινής διοργάνωσης. Θα ήθελα να τους συγχαρώ για την επιλογή ως τόπου της συνάντησής μας, του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης. Ο χώρος αυτός αποτελεί ένα σπουδαίο σύγχρονο σύμβολο της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς αλλά και εμβληματικό σημείο αναφοράς της Ευρωπαϊκής Ιστορίας.

Αγαπητές φίλες και αγαπητοί φίλοι,

Είναι κοινή πεποίθηση πως διανύουμε μια δύσκολη περίοδο όχι μόνο υψηλών απαιτήσεων, αλλά και ιστορικών αλλαγών.

Η κρίση που βιώνουμε την τελευταία τριετία δεν αποτελεί συγκυριακό οικονομικό γεγονός. Συνιστά την αρχή μιας Ευρωπαϊκής καμπίης. Μάλιστα, αυτό που συμβαίνει τις μέρες αυτές με την κατάρρευση των αυταρχικών καθεστώτων της Μεσογείου και του Αραβικού κόσμου δίνει στην εποχή μας νέο μεγάλο ιστορικό βάθος. Ζούμε ιστορικές στιγμές και οι απαιτήσεις είναι ανάλογες.

Τα θεσμικά και πολιτικά δεδομένα στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και οι ρυθμοί στη λήψη των αναγκαίων αποφάσεων αποδεικνύονται ανεπαρκή για να προσφέρουν τις αναγκαίες και επείγουσες λύσεις. Κυρίως για να οδηγήσουν σε διεξόδους σταθερότητας και διάρκειας. Η κρίση ανέδειξε πλήρως τα προβλήματα και τις ανεπάρκειες της κοινής ευρωπαϊκής μας πορείας. Αποκάλυψε τα υπαρκτά ελλείμματα στην οικονομική και πολιτική ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα προβλήματα αυτά στις περιόδους των «παχιών αγελάδων» εύκολα μπορούσαν να κρύβονται κάτω από το χαλί ή να μετατίθενται για αργότερα. Σήμερα ο κόσμος είναι ανοιχτός και αυτό αδύνατον. Η νέα κατάσταση τροφοδοτεί με ένταση τάσεις αναδίπλωσης στο παρελθόν - το εθνικό ή στο περιφερειακής συνεργασίας παρελθόν-. Τροφοδοτεί επίσης άτακτες φυγόκεντρες δυνάμεις. Φέρνει στο προσκήνιο μια νέα ευρω σκεπτικιστική στάση που υιοθετείται από σημαντική μερίδα ευρωπαίων πολιτών και κατακτά πολιτικό έδαφος τόσο στον Βορρά όσο και στον Νότο. Εδράζεται σε διαφορετικές οπωσδήποτε αφετηρίες, καταλήγει ωστόσο σε κοινό συμπέρασμα και «δια ταύτα».

Τα ποικίλα ερωτήματα συνοψίζονται στο εξής : Με τις ως τώρα εμπειρίες της κοινής πορείας, οι ευρωπαίοι πολίτες – όχι ως αφηρημένο σύνολο - αλλά ως πολίτες του κάθε κράτους μέλους, ως άτομα και ως ατομικά συμφέροντα, έχουν ανάγκη την Ευρώπη; Συνεχίζουν να χρειάζονται μια κοινή ευρωπαϊκή πορεία για την έξοδο από την κρίση και για ποιους λόγους;

Θα απαντήσω με σαφήνεια. Ναι! Και αυτή την απάντηση δεν την δίνω με την ιδιότητά μου ως μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλλά ως Ευρωπαία πολίτης. Ο σκεπτικισμός που αναπτύσσεται σε όλους τους πολίτες αναπτύσσεται και σε μένα και σε σας. Όλοι ρωτάμε τι θα γίνει ή τι πρέπει να γίνει και όλοι εκφράζουμε αβεβαιότητες

και ανησυχίες. Πολλοί λίγοι, όμως είναι εκείνοι που βλέπουν το μέλλον τους στην απομόνωση. Το κοινό ευρωπαϊκό μέλλον και η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι το πιο ασφαλές καταφύγιο που διαθέτουν οι Ευρωπαίοι πολίτες για να προστατευθούν από τα θυελλώδη φαινόμενα, τις αναταράξεις και τις κοινωνικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης. Διότι στο σημερινό παγκοσμιοποιημένο, ανοικτό, ανταγωνιστικό κόσμο, με κύριο χαρακτηριστικό την συγκέντρωση και τη συσσώρευση, η Ευρώπη αποτελεί τη μόνη ικανού μεγέθους επιλογή. Συνιστά το μόνο οργανωμένο με κοινωνική αντίληψη πεδίο, που θα επιτρέψει να αποκαταστήσουμε αύριο τις ζημιές και να οργανώσουμε ένα μέλλον βιώσιμης ανάπτυξης και ευημερίας, για μας και τα παιδιά μας.

Υποστηρίζω πως η ενδεδειγμένη αντίδραση που έχουμε να αποφασίσουμε είναι περισσότερη και όχι λιγότερη Ευρώπη. Για λόγους μείζονος σημασίας. Αν δεν υπήρχε η Ευρωπαϊκή Ένωση, θα έπρεπε να τη δημιουργήσουμε και μάλιστα σε χρόνο μηδέν. Υπάρχει, ευτυχώς. Έτσι, μπορούμε να κρατάμε την ελπίδα ζωντανή ότι ως Ευρωπαίοι πολίτες θα συνεχίσουμε να έχουμε ρόλο και λόγο στο αύριο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ως οικονομική οντότητα, είναι ο μόνος δρόμος για να απαντήσουμε με αξιώσεις στην πρόκληση που θέτει η νέα αναδυόμενη οικονομική πραγματικότητα που μετατοπίζεται με γοργούς ρυθμούς προς την Ανατολή και την Ασία, τη Νότιο Αμερική, που αλλάζει το παραγωγικό και το καταναλωτικό μοντέλο, που μεταβάλλει τους συσχετισμούς μεταξύ ώριμων – υπερώριμων – και αναδυόμενων οικονομιών.

Πάνω απ' όλα όμως χρειάζεται αυτογνωσία. Ας έχουμε ανοιχτά τα μάτια μας και τα αυτιά μας. Πρόσφατα ο Γιόσκα Φίσερ σε ομιλία του εδώ στην Αθήνα μας είπε ότι, ρωτώντας τους Κινέζους και τους Ινδούς για το πώς βλέπουν την Ευρώπη, πήρε την εξής απάντηση: «...Σας βλέπουμε πλούσιους, γέρους και κουρασμένους....»

Στις χώρες των αναδυόμενων οικονομιών εκατομμύρια άνθρωποι εργάζονται και παράγουν. Διαμορφώνουν απαιτήσεις όπως τις δικές μας και ανταγωνίζονται τα προϊόντα και τις υπηρεσίες μας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να απαντήσει στην πρόκληση. Να εξασφαλίσει την οικονομική μας επιβίωση και ανάπτυξη, μαζί με το σεβασμό στον πυρήνα της Ευρωπαϊκής κουλτούρας της δημοκρατίας, των δικαιωμάτων, της κοινωνικής αλληλεγγύης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να αλλάξει, για να επιβιώσει και να προστατεύσει την ψυχή της Ευρωπαϊκής Κοινωνίας. Τόσα πολλά, σε τόσο λίγο χρόνο. Αυτό είναι το καθήκον της Κομισιόν Μπαρόζο II. Κάνουμε ότι καλύτερο μπορούμε.

Αγαπητοί φίλοι,

Το πρόβλημα δεν είναι λοιπόν μόνο Ελληνικό. Σήμερα, αναγνωρίζεται πλέον από όλες τις πλευρές πως το «ελληνικό πρόβλημα», παρά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, ήταν μόνο η κορυφή του παγόβουνου. Με αυτό δεν θέλω ούτε να υποβαθμίσω ούτε να αμβλύνω τα σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα και τις εθνικές ευθύνες, που έφεραν τη χώρα το 2009 ένα βήμα πριν την ολοκληρωτική πτώχευση. Ως Ελληνίδα πολίτης και πολιτικός οφείλω να είμαι σαφής: Καμία άλλη χώρα δεν έχει αυτό τον συνδυασμό αρνητικών επιδόσεων σε όλα. Καμία άλλη χώρα δεν σπατάλησε με διαχρονικές ευθύνες πολιτικών ηγεσιών πόρους και ευκαιρίες, κρύβοντας τα προβλήματα, θεοποιώντας έναν αδιέξοδο καταναλωτισμό και κολακεύοντας την ήσωνα προσπάθεια. Οι ευθύνες μας είναι τεράστιες.

Ωστόσο, η απλουστευτική αντίληψη, που από κάποιους υιοθετήθηκε αβασάνιστα, πως αν ξεμπλέξουμε με την Ελλάδα, ξεμπλέκουμε με την κρίση, αποδείχθηκε απλουστευτική επιπολαιότητα. Εξ΄ισου εσφαλμένη αποδείχθηκε και η παρεμφερής αντίληψη πως αν ξεμπλέξουμε με τον Νότο και τα προβλήματά του, ξεμπλέκουμε και με την κρίση. Αυτές οι θεωρήσεις υποτίμησαν σε υπερβολικό βαθμό την

αλληλεξάρτηση των ευρωπαϊκών οικονομιών, την πραγματικότητα του ευρώ, τη σημασία της εσωτερικής αγοράς. Η πραγματικότητα δηλώνει πως η Ευρωπαϊκή Ένωση συνολικά, αντιμετωπίζει σοβαρή κρίση ανταγωνιστικότητας σε σχέση με άλλες αναδυόμενες οικονομίες. Αντιμετωπίζει ελλείμματα σε πολλά κράτη μέλη (και όχι μόνο στο Νότο) και σοβαρούς κλυδωνισμούς στο χρηματοπιστωτικό της σύστημα. Και το πιο σημαντικό: Το χάσμα ανάμεσα στις ανεπτυγμένες και τις λεγόμενες περιφερειακές χώρες διευρύνεται συνεχώς. Η τελική απόκλιση στην ανταγωνιστικότητα μεγαλώνει. Αυτό είναι το μείζον. Αν συνεχίσουμε έτσι, οι λιγότερο ανταγωνιστικές χώρες δεν θα μπορούν πλέον να χρηματοδοτήσουν τις ενέργειες που θα τους επιτρέψουν να καλύψουν τα χάσματα και να προλάβουν τους υπόλοιπους.

Το «ελληνικό πρόβλημα» ανέδειξε μεταξύ άλλων με ηχηρό τρόπο τις αδυναμίες, που χαρακτήρισαν εκ γενετής τη λειτουργία της Ο.Ν.Ε. και αφορούν όλους, σε διαφορετικό βεβαίως βαθμό, αλλά πάντως όλους. Η ΟΝΕ οδήγησε σε μια «νομισματική ενοποίηση» με αυστηρούς κανόνες για την προστασία του κοινού νομίσματος, αλλά με χαλαρές ή ανύπαρκτες ρυθμίσεις για την οικονομική ενοποίηση. Μόνο η εσωτερική ενιαία αγορά βρίσκεται σε λειτουργία. Με αυτά τα δεδομένα, η Ευρώπη βρέθηκε ανέτοιμη να αντιμετωπίσει την μεγάλη οικονομική κρίση του καιρού μας. Είχε το ευρώ, ένα νόμισμα ισχυρό και χωρίς αμφιβολία μια μεγάλη κατάκτηση, αλλά δεν είχε ούτε τους πολιτικούς, ούτε τους θεσμικούς μηχανισμούς για να το στηρίξει απέναντι στις επιθέσεις των κερδοσκόπων. Έτσι οι αγορές μετετράπηκαν σε λύκους γιατί ορισμένα κράτη της Ευρωζώνης βρέθηκαν στο ξέφωτο ως μοναχικά πρόβατα. Η τύχη του ενός ήταν άμεσα συνδεδεμένη με του άλλου, χωρίς όμως να το γνωρίζουν ή να το αναγνωρίζουν. Και χωρίς να έχουν τη δυνατότητα να οργανώσουν από κοινού την άμυνα και τις διεξόδους τους.

Είναι πλέον φανερό, ακόμη και σε όσους μέχρι χθες θεωρούσαν πως η νομισματική ένωση αρκεί, πως η ανάγκη για μια νέα Οικονομική Διακυβέρνηση, αν χθες ήταν αναγκαία, σήμερα είναι αδήριτη, επείγουσα και επιτακτική. Το θέμα της οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρώπης και ιδιαίτερα της Ευρωζώνης έχει τεθεί λοιπόν εκ των πραγμάτων ως προτεραιότητα. Κατά την εκτίμησή μου αποτελεί την πρώτη και μοναδική πρόκληση επί της ουσίας που έχουμε μπροστά μας το 2011. Η Ευρώπη πρέπει να αντιδράσει για να αποφύγει την παρακμή.

Χρειάζεται να δράσουμε ενιαία, οργανωμένα, χωρίς καθυστερήσεις και χωρίς αμφισβησίες. Η πορεία αυτή αφορά τόσο τους πολίτες του ευρωπαϊκού βορρά, όσο και τους πολίτες του ευρωπαϊκού νότου. Αφορά τους πολίτες που ζουν σε χώρες με υψηλά ελλείμματα και χρέη όσο και σε χώρες που σήμερα εμφανίζουν κάποια πλεονάσματα ή ελέγξιμο χρέος. Σε αυτό το πεδίο, είναι φανερό, πως ο καθένας μόνος του ούτε μπορεί, ούτε αρκεί. Όσο ισχυρός κι' αν αισθάνεται και είναι σήμερα.

Επομένως η λύση δεν μπορεί να αναζητηθεί στην εγκατάλειψη της αρχής πολιτικής ισοτιμίας των κρατών μελών στο όνομα της έλλειψης δημοσιονομικής πειθαρχίας. Ούτε στην αναζήτηση λύσεων εκτός των ευρωπαϊκών συνθηκών, όπως δήλωσε με μεγάλη σαφήνεια ο Πρόεδρος Μπαρόζο στο τελευταίο συμβούλιο κορυφής. Αυτές οι επιλογές δεν θα οδηγήσουν στη μικρή Ευρώπη – όπως ισχυρίζονται ορισμένοι – αλλά στη μη Ευρώπη. Και αυτή δεν είναι βιώσιμη επιλογή. Για κανέναν μας.

Σήμερα, βρισκόμαστε στο σημείο όπου «non progredi est regreti» - δηλαδή όπου «η μη πρόοδος ισοδυναμεί με συνολική αποτυχία». Αποτυχία όχι ενός - έστω και σοβαρού προωθητικού - βήματος αλλά του συνολικού ιστορικού εγχειρήματος. Και βεβαίως καμία πίστωση χρόνου δεν μας προσφέρεται προκειμένου να αντιδράσουμε θετικά. Η αδράνεια απλώς φέρνει την αποτυχία πιο κοντά. Στην Κομισιόν έχουμε επίγνωση αυτής της πραγματικότητας και της μεγάλης ευθύνης.

Με ειλικρίνεια και χωρίς καμία διάθεση ωραιοποίησης της σκληρής πραγματικότητας, μπορώ να ισχυρισθώ πως, παρά τις θεσμικές ανεπάρκειες του Ευρωπαϊκού Οικοδομήματος και τις δυσκολίες συνεννόησης που είναι υπαρκτές, η Κομισιόν δεν

έκατσε με σταυρωμένα χέρια. Έκανε και κάνει μια μεγάλη προσπάθεια να δώσει θετική διέξοδο στην ευρωπαϊκή υπόθεση. Δημιουργήθηκε έτσι ο μηχανισμός στήριξης. Χορηγήθηκαν δάνεια προς τους ασθενείς κρίκους όπως η Ελλάδα και η Ιρλανδία εκατοντάδων δις. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα παρεμβαίνει στις αγορές και αγοράζει ομόλογα των κρατών-μελών. Υιοθετήσαμε ένα πακέτο μέτρων για τον έλεγχο του χρηματοπιστωτικού συστήματος, που μέχρι χτες δεν υπήρχε. Έχουμε εκπονήσει ένα σχέδιο για τη χρηματοδότηση αναπτυξιακών έργων, με αντίστοιχο ευρωμόλογο, που έχει τεθεί σε συζήτηση. Πρέπει να αναγνωρίσουμε πως αυτά όλα δεν θα υπήρχαν, εάν δεν υπήρχε η Ευρωπαϊκή Ένωση έστω και με τις καθυστερήσεις που όλοι αντιλαμβανόμαστε.

Τα κρίσιμα είναι μπροστά μας. Οι επόμενες σύνοδοι κορυφής του Μαρτίου θα κληθούν να αποφασίσουν. Η Κομισιόν έχει ήδη προτείνει τη διεύρυνση και γενναία ενίσχυση του μηχανισμού στήριξης. Είναι ανάγκη η εφαρμογή των μέτρων ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας να συνδυασθεί με την εξασφάλιση της δυνατότητας για επένδυση, οικονομική ανάπτυξη, απασχόληση και πραγματική οικονομική σύγκλιση.

Αλλά από την άλλη είναι ανάγκη και μεις οι Έλληνες και οι Ελληνίδες να δούμε την πραγματικότητα. Η Ελλάδα δεν μπορεί να συνεχίσει να ζει πέρα από τις δυνάμεις της. Τελεία. Αυτή η αλήθεια θα γίνει πράξη όταν γίνει δική μας αλήθεια. Όσο είναι η αλήθεια της Ευρώπης η του μνημονίου, η εφαρμογή θα νοθεύεται ή θα αναβάλλεται.

Για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η πρόκληση και η ευκαιρία σήμερα είναι να καταφέρουμε να προτείνουμε τον αποτελεσματικό και ρεαλιστικό δρόμο προς την οικονομική διακυβέρνηση και την πολιτική ενοποίηση. Αυτός είναι ο στόχος που επιδιώκουμε με μέθοδο και επιμονή.

Επιτρέψτε μου να κλείσω με μια παλαιά, ωστόσο εξαιρετικά επίκαιρη και σήμερα, αποστροφή από την ιστορική Διακήρυξη Σούμαν : «Η Ευρώπη δεν θα δημιουργηθεί με μια κίνηση, ούτε θα προκύψει εξ'αρχής ως σύνολο: Θα διαμορφωθεί βήμα-βήμα με συγκεκριμένες αποφάσεις και πρώτ'απ'όλα με την αλληλεγγύη στην πράξη».